

nationale ombudsman

Rapport

Reclassering Nederland mocht publiekelijk uitlatingen doen over individueel dossier

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over de stichting Reclassering Nederland niet gegrond.

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Wat is de klacht?	3
De reacties.....	4
Reactie RN op de klacht.....	5
Reactie van Van Eik op de reactie van RN	6
Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?.....	6
Over het doen van de uitlatingen op zichzelf.....	7
Over de inhoud van de uitlatingen	7
Conclusie	8

Inleiding

Van Eik¹ is voorwaardelijk in vrijheid gesteld. Sindsdien staat hij onder toezicht van de stichting Reclassering Nederland (RN). Een aan dit toezicht verbonden bijzondere voorwaarde is dat voor Van Eik een meldplicht geldt. Dit betekent dat hij zich om de zoveel weken moet melden bij RN.

Tijdens een interview op de radio heeft de (inmiddels voormalig) directeur van RN uitlatingen gedaan over de zaak van Van Eik. Het radio-interview vond plaats op de dag dat ook het door Van Eik aangespannen kort geding over de opheffing van zijn meldplicht plaatsvond.

Bevoegdheid en ontvankelijkheid

Van Eik heeft zijn klacht in eerste instantie voorgelegd aan RN. Omdat Van Eik zich niet kon vinden in de reactie van RN op zijn klacht, heeft hij de klacht vervolgens voorgelegd aan de Nationale ombudsman. Van Eik heeft zijn klacht niet voorgelegd aan de Klachtencommissie Reclassering (Klachtencommissie) en heeft ter onderbouwing hiervan enkele argumenten naar voren gebracht. RN heeft zich in reactie op de opening van het onderzoek door de Nationale ombudsman op het standpunt gesteld dat de klacht van Van Eik niet-ontvankelijk moet worden verklaard. Ter onderbouwing van dit standpunt stelt RN onder meer dat Van Eik zijn klacht niet heeft voorgelegd aan de Klachtencommissie. Daarnaast zou volgens RN ook het tijdsverloop in deze zaak moet leiden tot niet-ontvankelijkheid. Zij wijst er in dit verband op dat Van Eik pas een jaar na het afronden van de interne klachtenprocedure de klacht bij de Nationale ombudsman heeft ingediend. Ook wijst zij op de duur van de procedure bij de ombudsman.

RN heeft bij brief van 8 oktober 2018 gereageerd op de klacht van Van Eik. Van Eik heeft vervolgens op 6 oktober 2019 een klacht ingediend bij de Nationale ombudsman. De termijn waarbinnen een klacht kan worden ingediend bij de ombudsman is hiermee niet overschreden.² Vanwege het (laten) doen van onderzoek naar de mogelijkheid voor de ombudsman om klachten over de drie reclasseringsorganisaties, waaronder RN, te behandelen is de behandeling van de klacht van Van Eik gedurende enige tijd opgeschort. Bij brief van 13 juli 2021 heeft de Nationale ombudsman de (huidige) directeur van RN laten weten dat hij, kort weergegeven, klachten over de drie reclasseringsorganisaties (nog steeds) tot zijn werkgebied rekent. De Nationale ombudsman acht zich dan ook bevoegd de klacht van Van Eik in behandeling te nemen. De ombudsman heeft de directeur in de eerder genoemde brief ook laten weten op termijn een onderzoek te zullen instellen naar de klacht van Van Eik. Ten overvloede merkt de ombudsman hierbij op dat (werk)afspraken tussen de ombudsman en de reclasseringsorganisaties over het moment waarop iemand kan klagen bij de Klachtencommissie dan wel de ombudsman op dat moment (nog) niet waren gemaakt. Dergelijke afspraken hebben bij het in behandeling nemen van onderhavige klacht daarom geen rol gespeeld.

Wat is de klacht?

Van Eik klaagt erover dat de directeur van RN in een interview op de radio uitlatingen over zijn zaak heeft gedaan, die zowel zijn belang als het reclasseringsbelang schaden. De directeur had tijdens het interview volgens Van Eik moeten laten weten dat hij niet op individuele zaken ingaat. Ook vindt Van Eik dat de directeur zijn zaak heeft misbruikt door ten koste van hem promotie te maken voor RN.

¹ Dit is een verzonden naam.

² Op grond van artikel 9:24, eerste lid, aanhef en onder a, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) is de ombudsman voorts niet verplicht een onderzoek in te stellen of voort te zetten, indien het verzoek wordt ingediend later dan een jaar na de kennisgeving door het bestuursorgaan van de bevindingen van het onderzoek.

Van Eik stelt dat de directeur tijdens het interview ten onrechte heeft gezegd dat Van Eik zich niet aan de gemaakte afspraken zou willen houden en dat hij de afspraken niet zou nakomen. Hij stelt dat deze uitspraken onjuist zijn. In reactie op het standpunt van RN op dit punt wijst Van Eik erop dat het voeren van een juridische procedure tegen een meldplicht iets anders is dan het zich niet (willen) houden aan afspraken. Met het doen van deze uitspraken heeft de directeur hem indirect neergezet als een onbetrouwbaar persoon en hem ten onrechte in een kwaad daglicht gesteld, aldus Van Eik. Van Eik stelt dat de directeur zich met deze uitspraken schuldig maakt aan schending van zijn eer en goede naam. Van Eik stelt dat hij ten onrechte is neergezet als "*moeilijke cliënt*" nu hij zich altijd aan de voorwaarden behorende bij de voorwaardelijke invrijheidsstelling heeft gehouden. De directeur zegt volgens Van Eik bovendien ten onrechte dat Van Eik een uitzondering is op het totale (cliënten)bestand en dat het gros van de cliënten zich aan de afspraken houdt.

Van Eik stelt verder dat de directeur tijdens het interview onjuiste informatie heeft verstrekt over de reden waarom hij zou willen emigreren. De directeur stelt volgens Van Eik dat Van Eik zou willen emigreren omdat hij zich niet aan de afspraken wil houden. Van Eik stelt dat hij ook door deze uitspraken ten onrechte in een kwaad daglicht wordt gesteld.

Van Eik klaagt er ook over dat de directeur ten onrechte zou hebben gesuggereerd dat de reclassering in zijn geval zou bijdragen aan het voorkomen van recidive. De directeur zou dit hebben afgeleid uit het feit dat Van Eik niet heeft gerecidiveerd. Van Eik stelt dat de directeur hiermee miskent dat Van Eik dit aan zichzelf te danken heeft. Van Eik stelt dat hij *ondanks* de betrokkenheid van RN niet heeft gerecidiveerd. Hij wijst er hierbij op dat RN herhaaldelijk heeft aangegeven dat het reclasseringstoezicht van RN op Van Eik ontoereikend is. Van Eik klaagt er verder over dat de directeur tijdens het interview heeft gezegd: "*Als ie niet meer recidiveert*". Nu hij niet heeft gerecidiveerd is deze uitspraak feitelijk onjuist, aldus Van Eik.

Van Eik stelt dat de directeur met het doen van de uitlatingen zijn recht op de persoonlijke levenssfeer heeft geschaad. Verder hebben de uitlatingen volgens Van Eik zijn reputatie beschadigd en zijn terugkeer in de samenleving bemoeilijkt. En omdat de informatie die de directeur tijdens het interview over Van Eik heeft verstrekt een vertrouwelijk karakter heeft en niet algemeen bekend was, heeft de directeur ook gehandeld in strijd met zijn geheimhoudingsplicht, aldus Van Eik.

Van Eik wijst erop dat het feit dat RN zich nu in totaal drie keer in de media heeft uitgelaten over zijn zaak bovendien aantoonde dat het geen incident maar een patroon is. Dit is een verzwarende factor voor de klacht, aldus Van Eik.

Het voorgaande is de grondslag geweest voor de volgende klachtformulering:

Van Eik klaagt erover dat de directeur van de stichting Reclassering Nederland publiekelijk uitlatingen over hem heeft gedaan, die volgens hem bovendien niet kloppen.

De klacht over het beïnvloeden van de rechter door RN heeft Van Eik in zijn reactie op het verslag van bevindingen ingetrokken.

De reacties

RN heeft inhoudelijk gereageerd op de opening van het onderzoek door de Nationale ombudsman. RN heeft de ombudsman gevraagd hierbij ook haar reactie op de klacht in de interne klachtprocedure te betrekken. Die reactie is neergelegd in een brief van 8 oktober 2018 aan Van Eik. Vervolgens heeft Van Eik gereageerd op de reactie van RN. De reacties van RN en Van Eik worden hieronder weergegeven.

Reactie RN op de klacht

RN licht toe dat de directeur het interview op de radio gaf in het kader van zijn afscheid bij RN en dat hij de uitspraken niet in het bijzonder namens RN deed. Het door Van Eik aangespannen kort geding over de opheffing van de meldplicht, dat diezelfde dag plaatsvond, kreeg bijzonder veel aandacht in de media, aldus RN. RN stelt dat de presentatrice deze actualiteit heeft gebruikt in het interview met de directeur. Omdat de zaak van publiek belang is en onderdeel vormt van een publiek debat, moeten vragen hierover volgens RN (kunnen) worden beantwoord. Hierbij moet wel terughoudendheid in acht worden genomen, aldus RN. RN wijst erop dat het kort geding plaatsvond op initiatief van Van Eik en dat de media-aandacht niet is gezocht of veroorzaakt door RN. Verder heeft het interview volgens RN niet méér publiciteit veroorzaakt en is er voor zover RN kan beoordelen geen schade door het interview ontstaan. RN stelt zich ook op het standpunt dat uit haar onderzoek niet naar voren is gekomen dat de directeur tijdens het interview in het kader van zijn afscheid het belang van de organisatie boven het belang van Van Eik heeft gesteld.

RN stelt zich op het standpunt dat de directeur bij de beantwoording van de vragen over de zaak van Van Eik neutraal en in algemeenheden heeft gesproken. RN stelt dat de directeur niet inhoudelijk is ingegaan op het dossier van Van Eik en dat hij geen vertrouwelijke informatie uit het bestand van RN heeft verstrekt. Van het schenden van de persoonlijke levenssfeer van Van Eik is volgens RN geen sprake. De directeur heeft volgens RN bovendien geen moreel oordeel gegeven over het handelen van Van Eik. Dit betekent dat geen sprake is van schending van de eer en goede naam van Van Eik, aldus RN. Hierbij wijst RN erop dat in dezelfde periode en ook in de periode voorafgaand aan het interview in de pers al veel over deze kwestie was verschenen. Als er al sprake was van een negatieve impact van de informatie op Van Eik, dan werd die volgens RN primair veroorzaakt door de informatie die al in de media voorafgaand aan de gedane uitlatingen rondging.

RN erkent dat de directeur heeft gezegd dat Van Eik zich niet aan de afspraken wil houden. Maar RN stelt dat die uitspraak niet als onjuist kan worden gezien, nu op diezelfde dag op initiatief van Van Eik een kort geding plaatsvond over de opheffing van zijn meldplicht. RN wijst er hierbij op dat een meldplicht strikt genomen geen 'afpraak' is, maar dat duidelijk is dat Van Eik niet langer aan de voorwaarde wilde voldoen. Hiermee suggereert de directeur volgens RN niet dat Van Eik zich niet aan afspraken heeft gehouden. Verder gaf de directeur geen oordeel over het verzoek om opheffing van de meldplicht van Van Eik. Hiervoor verwees de directeur naar de rechter, aldus RN. Daarnaast stelt RN dat de directeur wat betreft de emigratieplannen van Van Eik slechts heeft aangegeven hoe hij daar tegenaan kijkt. Hiermee heeft de directeur geen feiten prijsgegeven die niet algemeen bekend zijn, aldus RN.

RN stelt dat de directeur met de opmerking dat het gros van de cliënten zich aan de afspraken houdt, niet de indruk heeft willen wekken dat Van Eik zich niet aan de afspraken houdt. Volgens RN heeft de directeur slechts in algemene zin willen zeggen dat het dossier van Van Eik vanwege het kort geding en de publiciteit afweek van het gros van de gevallen. Hiermee heeft de directeur niet beoogd een waardeoordeel te geven, aldus RN. Evenmin heeft de directeur Van Eik met zijn uitspraken in een kwaad daglicht gesteld, aldus RN. De directeur sprak volgens RN enkel over zijn ervaringen.

Voorts wijst RN erop dat de zinsnede "*niet meer recidiveert*" daarna onmiddellijk door de directeur wordt toegelicht met "*hij heeft niet gerecidiveerd*". De directeur bevestigt in het interview dat er geen recidive was, aldus RN. De luisteraar van het interview zal de directeur volgens RN hebben begrepen zoals hij het bedoelde.

Wat betreft de klacht van Van Eik dat RN zich nu meerdere keren over hem heeft uitgelaten in de media, stelt RN dat het niet mogelijk is zich geheel te onttrekken aan de publiciteit rondom de zaak van Van Eik. RN stelt dat zij haar rol moet toelichten, maar dat zij zich hierbij onthoudt van het delen van geheime informatie. RN

wijst er ook op dat het geven van voorlichting aan het publiek over het werk van de reclassering in de huidige maatschappij gebruikelijk en zelfs noodzakelijk is en deel uitmaakt van haar statutaire doelstellingen.

Reactie van Van Eik op de reactie van RN

Van Eik betwist dat het door hem ingestelde kort geding bijzonder veel publiciteit heeft gekregen. De media-aandacht die er was, rechtvaardigt niet de uitlatingen van de directeur, aldus Van Eik. De publiciteit is volgens hem geen vrijbrief om de geheimhoudingsplicht die de directeur heeft te schenden. Evenmin bracht het publieke belang volgens Van Eik met zich mee dat tijdens het interview op zijn individuele zaak moest worden ingegaan. Verder betwist Van Eik het standpunt van RN dat de directeur geen informatie heeft prijsgegeven die niet al bekend was. Hierbij wijst hij onder meer op de uitlating van de directeur dat Van Eik een moeilijke cliënt zou zijn, dat hij een uitzondering is op het totale (cliënten)bestand en dat hij zou willen emigreren omdat hij zich niet aan de afspraken wil houden.

Van Eik stelt zich verder op het standpunt dat rekening moet worden gehouden met het feit dat het de directeur van RN is die de uitlatingen heeft gedaan. De uitlatingen hebben in dat geval meer gewicht dan wanneer een willekeurige andere persoon dezelfde uitlatingen zou doen, aldus Van Eik. Het publiek veronderstelt immers dat de directeur meer informatie heeft dan iemand buiten RN.

Voorts stelt Van Eik dat het standpunt van RN dat de directeur met 'afspraken' heeft bedoeld te verwijzen naar de 'meldplicht' niet ter zake doet en niet begrijpelijk is. Het gaat volgens Van Eik om wat de directeur feitelijk heeft gezegd. Die bewoordingen waren niet juist en beschadigend voor zijn reputatie, aldus Van Eik. Hij wijst er hierbij op dat een '(meld)plicht' niet hetzelfde is als 'afspraken'. Hij licht hierbij toe dat een plicht eenzijdig wordt opgelegd en dat een afspraak plaatsvindt met wederzijdse toestemming. Bij het niet eens zijn met een opgelegde plicht ontstaat bovendien volgens Van Eik een ander beeld van een persoon dan bij het niet nakomen van afspraken. In het laatste geval wordt die persoon volgens hem als onbetrouwbaar gezien. Ook wat betreft de opmerkingen van de directeur over recidiveren volgt Van Eik de toelichting van RN niet. Volgens hem kan de luisteraar hieruit eenvoudig begrijpen dat hij voorafgaand aan het reclasseringstoezicht wel gerecidiveerd heeft, maar dat hij gedurende het reclasseringstoezicht niet heeft gerecidiveerd. Suggesties van de directeur als de voorgaande leiden volgens Van Eik bovendien tot reputatieschade en hebben zijn terugkeer in de samenleving bemoeilijkt.

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?

Toetsingskader

De Nationale ombudsman stelt voorop dat hij de uitlatingen van de directeur bij de beoordeling van de klacht, overeenkomstig het bepaalde in de wet voor overheidsinstanties, aanmerkt als een gedraging van RN.³

De Nationale ombudsman beoordeelt het handelen van RN in het licht van het vereiste van professionaliteit. Het vereiste van professionaliteit brengt met zich mee dat de medewerkers van RN volgens professionele normen werken. Dit betekent onder meer dat de opstelling van de directeur in alle situaties gepast en deskundig is. Dit betekent ook dat de uitlatingen die hij doet in de media zakelijk van aard zijn en dat feiten juist worden weergegeven.

³ In het tweede lid van artikel 9:1 van de Awb staat dat een gedraging van een persoon, werkzaam onder de verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan, wordt aangemerkt als een gedraging van dat bestuursorgaan.

Over het doen van de uitlatingen op zichzelf

De Nationale ombudsman is van oordeel dat het feit dat de directeur tijdens het interview over de zaak van Van Eik heeft gesproken in dit geval op zichzelf niet onbehoorlijk is. De ombudsman overweegt hiertoe als volgt. Het interview met de directeur vond plaats in het kader van zijn naderende afscheid bij RN. Het interview was dus niet speciaal opgetuigd om te spreken over de zaak van Van Eik. Tijdens het interview greep de presentatrice terug op de actualiteit van die dag, namelijk het kort geding dat Van Eik had aangespannen over de opheffing van zijn meldplicht. De directeur reageerde op de vragen die de presentatrice van het radioprogramma hem stelde. Het initiatief om over deze zaak te spreken kwam dus niet vanuit hemzelf. De zaak van Van Eik is publiekelijk bekend en hierover is in de media veel gezegd en geschreven. Ook over dit kort geding werd, anders dan Van Eik stelt, uitgebreid bericht in de media. Gelet op de aard van de zaak van Van Eik, de betrokkenheid van RN hierbij en de publiciteit die deze zaak in de media krijgt, kan de Nationale ombudsman volgen dat de directeur een reactie heeft gegeven op de vragen van de presentatrice. De omstandigheid dat medewerkers van RN zich in het verleden ook tweemaal over de zaak van Van Eik hebben uitgelaten, maakt het voorgaande niet anders.

Over de inhoud van de uitlatingen

De Nationale ombudsman is verder van oordeel dat de directeur wat betreft de inhoud van de uitlatingen evenmin de grenzen van behoorlijkheid heeft overschreden. De ombudsman begrijpt dat Van Eik de woorden van de directeur op een weegschaal heeft gelegd, maar volgt zijn stelling dat de directeur tijdens het interview onjuistheden heeft vermeld niet. Daarbij overweegt de ombudsman dat bij een interview als hier aan de orde ook de context van het gesprek een rol speelt.

Aan het begin van het interview benoemt de presentatrice dat die dag het door Van Eik aangespannen kort geding plaatsvindt. Zij zegt dat Van Eik wil emigreren naar het buitenland en dat hij van zijn meldplicht af wil. Zij vraagt de directeur hoe hij daarnaar kijkt. De directeur reageert hierop. Hij zegt dat Van Eik onder toezicht staat van de reclassering en dat hij zich aan afspraken moet houden. Verder zegt hij dat Van Eik dat niet wil en dat hij om die reden ook wil emigreren. De directeur zegt vervolgens dat het aan de rechter is om hierover een uitspraak te doen. En dat RN het vonnis uitvoert. Nadat de directeur in reactie op een vraag over de frequentie van die meldplicht zegt dat Van Eik zich om de drie weken moet melden, merkt de directeur op dat het zijn goed recht is om dat aan te vechten bij de rechter. De directeur herhaalt dat het aan het openbaar ministerie en de rechter is om te kijken wat er gebeurt. En hij voegt hieraan toe dat hij wel zal horen wat de uitkomst is. De ombudsman is van oordeel dat in het interview voldoende duidelijk naar voren komt dat de directeur met afspraken doelt op de meldplicht. Verder geeft de directeur naar het oordeel van de ombudsman geen andere informatie over de reden waarom Van Eik zou willen emigreren dan die waarover op dat moment in de media werd geschreven en gesproken.

Even later in het interview komt de presentatrice terug op de zaak van Van Eik. Zij vraagt de directeur of hij het idee heeft dat de resocialisatie en daarmee ook de begeleiding van de reclassering is gelukt. De directeur antwoordt dat de toekomst dit zal moeten uitwijzen. Daarna zegt hij: *"Als hij niet meer recidiveert."* Op de vraag van de presentatrice hoe Van Eik er dan nu voor staat, antwoordt de directeur: *"Nou, hij heeft niet gerecidiveerd. Dus tot nu toe, kun je zeggen, hebben wij bijgedragen aan niet-recidiveren."* De ombudsman is van oordeel dat, anders dan Van Eik stelt, uit de bewoordingen van de directeur voldoende duidelijk naar voren komt dat Van Eik niet heeft gerecidiveerd. Verder verwoordt de directeur naar het oordeel van de ombudsman voorzichtig dat RN hierin een aandeel zou hebben. Dat Van Eik een andere mening heeft over wiens verdienste het is dat hij niet heeft gerecidiveerd, maakt dit niet anders. Verder zegt de directeur, in reactie op een opmerking van een andere gast in het radioprogramma: *"Ja maar kijk, ik begrijp wel ook gezien de actualiteit, dat het regelmatig over [...] gaat, maar dit zijn natuurlijk wel uitzonderingen in ons totale bestand. Het gros van onze cliënten die wij hebben en die onder toezicht staan die houden zich aan de*

afspraken, die komen hun afspraken na en heeft ook reclasseringsbemoediging wel degelijk invloed op het niet meer terugvallen in crimineel gedrag." De directeur zegt hiermee onder meer, zo begrijpt de ombudsman, dat de zaak van Van Eik een uitzondering is omdat het grootste gedeelte van de reclasseringscliënten die onder toezicht staan de meldplicht niet aanvechten. Anders dan Van Eik stelt, vindt de ombudsman deze uitspraak niet onjuist.

Naar het oordeel van de Nationale ombudsman stelt de directeur zich gedurende het interview neutraal op, ondanks dat de presentatrice hem door de inhoud en wijze van vragen stellen uit de tent probeert te lokken. De ombudsman volgt RN verder in haar stelling dat de directeur in algemeenheden heeft gesproken en geen vertrouwelijke informatie heeft gedeeld. Van een schending van de geheimhoudingsplicht is naar het oordeel van de ombudsman dan ook geen sprake. Evenmin heeft de directeur naar het oordeel van de ombudsman een onjuiste voorstelling van zaken gegeven die invloed heeft op de eer en goede naam van Van Eik of een inbreuk oplevert op zijn persoonlijke levenssfeer.

Conclusie

De klacht van Van Eik dat de directeur van RN publiekelijk uitlatingen over hem heeft gedaan, die bovendien niet kloppen, is niet gegrond. De directeur is tijdens het interview binnen de grenzen van het toelaatbare gebleven. Het vereiste van professionaliteit is niet geschonden.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen